

დონ ჟუანის თემა ლიტერატურასა და მუსიკაში

ქრისტინე ცირეკიძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის მაგისტრის ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

პროგრამა: უცხო ენათა ფილოლოგია და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა
(შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნინო ფირცხალავა, პროფესორი, დოქტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2018

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ქრისტინე ცირევიძე

25.01.2018

აბსტრაქტი

დონ ჟუანის თემა ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული თემაა მსოფლიო ლიტერატურაში, ამიტომაც დიდია ინტერესი მის მიმართ. დონ ჟუანის ფიგურა არა მარტო მხატვრული ლიტერატურის ობიექტია, არამედ მას ფილოსოფიურ განაზრებებშიც ვხვდებით. დონ ჟუანის თემის ასახვას ასევე ვხვდებით მუსიკაში, კერძოდ, ოპერებში.

ნაშრომის მიზანია გაანალიზოს დონ ჟუანის ფიგურა სხვადასხვა მედიაში-ფილოსოფიაში, მხატვრულ ლიტერატურასა და მუსიკაში, კერძოდ, კირკევორის ნაშრომის- *ან/ან-* ერთ-ერთ თავში *მყისიერი ეროტიკული სტადიები*, ზაირონის *დონ ჟუანში*, პუშკინის *ქვის სტუმარში* და ოპერებში- მოცარტის *დონ ჯოვანიში* და დარგომიჟსკის *ქვის სტუმარში*; და ამის ფონზე დადგინდეს, რა თავისებურებებს ავლენს ეს ფიგურა სხვადასხვა მედიასა და სხვადასხვა ნაწარმოებში.

ინტერმედიალური კვლევის მეთოდია ირინა რაიევსკისა და ვერნერ ვოლფის ინტერმედიალური თეორიები, რომელთა მიხედვითაც მედიიდან მედიაში გადასვლისას ამოსავალი თემა გარკვეულად „ითარგმნება“ და სახეს იცვლის სამიზნე მედიის თავისებურებების შესაბამისად. კვლევა ასევე ეყრდნობა ესთეტიკის მცირე თეორიასა და ორიგინალურ მჯელობას.

კვლევის ფონზე დგინდება, რომ *მოცარტის* ოპერაში და *კირკევორის* ფილოსოფიაში დონ ჟუანი წარმოჩენილია როგორც აბსოლუტურად მუსიკალური ფიგურა. *ზაირონთან* ჩვენ ვხვდებით დონ ჟუანის თემის სრულიად ახლებურ ინტერპრეტაციას ეპოსის სახით, სადაც ძნელია ტრადიციული დონ ჟუანის სახის ამოცნობა. *პუშკინთან* კი ვხვდებით შეყვარებულ დონ ჟუანს, რაც სრულიად ახალი სიტყვაა დონ ჟუანის თემის ისტორიაში. *დარგომიჟსკისეული* ინტერპრეტაცია დონ ჟუანის თემისა კი დასაბამს აძლევს სრულიად ახალი ტიპის საოპერო მიმართულებას.

კვლევა საშუალებას გვაძლევს დავინახოთ აღნიშნული თემის მრავალშრიანობა, პოლისემიურობა და მისი ახალი საკვლევო ასპექტები. ეს საწინდარია იმისა, რომ კიდევ უფრო გაღრმავდეს მისი კომპარატიული, ინტერმედიალური კვლევები, რაც წვლილს შეიტანს არა მხოლოდ ლიტერატურაში, არამედ მუსიკის თეორიაშიც.

საძიებო სიტყვები: დონ ჟუანი, ინტერმედიალურობა, მულტიმედიურობა, პოლისემიურობა, ლიტერატურა, ფილოსოფია, მუსიკა.

Abstract

Don Juan is one of the widespread themes in the world literature, so the interest towards it is huge. Don Juan figure is not an object of just fiction literature, but we come across it in philosophical thoughts and music— in operas.

The aim of this paper is to analyze Don Juan's figure in different medias—philosophy, fiction Literature and music, precisely in *Immediate Erotic Stages* of Kierkegaard's *Either/or*, Byron's *Don Juan*, Pushkin's *Stone Guest*, and in operas— Mozart's *Don Giovanni* and Dargomyzhsky's *Stone Guest*; In order to find out what characteristics this figure reveals in different medias and different works.

The intermedial research method is Irina Rayevskiy's and Werner Wolf's intermedial theories, according to which the basic theme is somehow “translated” and transformed with regard to target media. The research also relies on some extract of aesthetic theories and authentic judgement.

The research is trying to show that in Mozart's opera and Kierkegaard's work Don Juan is a musical figure. With Byron we see the new interpretation of Don Juan's theme, where is hard to recognize traditional character of Don Juan. With Pushkin we meet enamoured Don Juan, which is totally new vision. And Dargomyzhsky through his interpretation creates a new type of opera.

The research helps us to see the versatility of the theme and the new aspects for future researches; what is deposit of further comparative and intermedial researches, that will benefit not only literature, but also the theory of music.

Key Words: Don Juan, Intermediality, Multimedial, Polysemy, Literature, Philosophy, Music.

მადლობა

მადლობას ვუხდით ყველას, ვისაც მცირედი წვლილი მაინც მიუძღვის ამ ნაშრომის შექმნასთან დაკავშირებით.

განსაკუთრებულ მადლობას ვუხდით ჩემს ხელმძღვანელს— ქალბატონ ნინო ფირცხალავას, რომელიც დაუზარელად მაძლევდა რჩევებს და მამხნეებდა ნაშრომის მზადების პროცესში.